

Soru: SMA hastalarına zekât verilir mi?

FETVA

Zekât, belirli mal çeşitlerinden belirli oranlarda belirli kişilere Allah rızası için temlik etmek¹ (mülkiyeti devretmek) suretiyle eda edilen mali bir ibadettir.² Tariften de anlaşıldığı üzere zekâtın rüknü temlik olduğundan edası, temlikin gerçekleşmesine bağlıdır.³ Buna göre zekatla mükellef olan bir müslüman zekâtını ya doğrudan zekat alabilecek sınıf(lar)a ya da onun vekiline vermek suretiyle yerine getirmelidir.⁴ Bahsedilen şekilde temlik gerçekleşmediği sürece zekâtın şer'î anlamda edası da geçerli olmaz.⁵

SMA hastası çocukların tedavisi için valilik izniyle açılan yardım kampanyalarında toplanan paralar üzerinde çocuğun velisinin tasarruf etmesine izin verilmediği bilinmektedir. Valilik tarafından onaylanan yardım hesaplarında toplanan bağışlar, çocuğun vefatı hâlinde başka bir çocuk için kullanılabildiğinden temlik gerçekleşmiş sayılmaz. Dolayısıyla, zekâtın geçerli olabilmesi için gerekli olan temlik şartı bu durumda yerine gelmemektedir. Bu sebeple bu tür kampanyalara yapılan bağışlar her ne kadar bir hayır olsa da zekât yerine geçmez. Ancak yetkililer bu noktada sistem değişikliğine gider, mükellef olan Müslümanlar da zekatlarını valiliğinin görevlendirdiği memur eli ve hastanın velisinin kabulüyle tedavi borcuna mahsuben valiliğin belirlediği hesaba yatırlarsa işlem zekât yerine geçer.⁶

¹ Temlik, şeriatın zekat için tayin ettiği mal çeşitlerinin belirli bir bölümünü Müslüman bir fakirin mülkiyetine geçirmek ve zekât verenin o mal üzerindeki her türlü menfaatini tamamen kesmek manasına gelir. Detaylı bilgi için bkz. Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî İbn Âbidîn, *Reddü'l-muhtâr 'ale'd-dürri'l-muhtâr* (Beyrut: Daru'l Fikr, 1966), 2/256.

² Abdülganî b. Tâlib b. Hammâde el-Meydânî el-Guneymî, *el-Lübâb fî şerhi'l-Kitab* (İstanbul: Mektebetü'l-İrşad, 2018), 1/221.

³ Ahmed b. Muhammed b. İsmâil ed-Dükâtî et-Tahtâvî, *Hâşiye 'alâ Merâkı'l-felâh* (Lübnan: Daru Tahkiki'l-Kitab, 2022), 2/2/560.

⁴ Alâüddîn Ebû Bekr b. Mes'ûd b. Ahmed el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi' fî tertîbi's-şerâi'* (Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1909), 2/39.

⁵ el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi' fî tertîbi's-şerâi'*, 2/39.

⁶ Detaylı bilgi için bkz. Ebü'l-Hasen Nürüddîn Alî b. Sultân Muhammed el-Kârî el-Herevî Ali el-Kârî, *Fethu bâbi'l-'inâye* (Beyrut: Daru'l Erkam b. Ebi Erkam, 1997), 3/1/536.